

РЕЦЕНЗИЯ

От: *проф. д-р Ганета Минкова Минкова*
СУ „Св. Климент Охридски“
Административно право и административен процес

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност* “Административно право и административен процес“, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1297 от 05.07.2024 г. на проф. д-р Николай Марин - Ректор на Югозападен университет "Неофит Рилски".

Автор на дисертационния труд: *Пламен Цанков Русев*
Тема на дисертационния труд: *Административнонаказателна отговорност на юридическите лица*

1. Информация за дисертанта

Пламен Цанков Русев е роден през 1992 г. в град Попово, област Търговище. Средното си образование е завършил през 2011 г. в родния си град.

Висшето си образование по специалност „Право“ е завършил в юридическия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Велико Търново с отличен успех през 2016 г.

От 2018 г. до настоящия момент дисертантът работи като юрисконсулт в Община Попово.

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Публично-правни науки“ на Правно-исторически факултет на ЮЗУ по научна специалност „Административно право и процес“ съгласно Заповед № 2824 от 17.12.2018 г. на Ректора на ЮЗУ. Отчислен е с право на защита през 2021 г. Докторантът е изпълнил индивидуалния си план и е предал дисертационния си труд, който е обсъден в секцията по „Публично-правни науки“, като е дадена положителна оценка и е предложено да бъде насрочена публична защита.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационния труд е в обем от 328 страници, включително съдържание и използвана литература. Източниците в библиографската справка са 164 научни труда на български и чужд език и 59 съдебни решения, от което може да се направи извод, че литературата е достатъчна по обем. Бележките под линия са 362.

Дисертацията съдържа увод, три глави и заключение. В практиката е прието разбирането, че един дисертационен труд трябва да съдържа от три до пет глави. Представената дисертация отговаря на тези изисквания, като главите са добре балансирани като обем.

Относно актуалността на дисертационния труд трябва да се подчертае, че при справка в електронния каталог на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ не бяха намерени сходни заглавия на научни трудове. Това показва, че административнонаказателната отговорност на юридическите лица не е изследвана самостоятелно в българската теория и че актуалността на дисертационния труд е безспорна.

В увода авторът формулира обекта и целите на изследването, които са: да се проучат възприетите теоретични и законодателни положения относно природата на юридическите лица и същността на административната отговорност; да се изследва въпросът относно правната природа на административната отговорност на юридическите лица и организациите; да се проучи историческото развитие на института на административната отговорност на юридическите лица според българското законодателство; да се изследва уредбата на отговорността на юридическите лица за административни нарушения и престъпления в сравнителноправен аспект; да се анализира действащото законодателство,

уреждащо материалноправните въпроси, свързани с административната отговорност на юридическите лица, да се анализира съдебната практика, свързана с налагане на имуществени санкции на юридическите лица, и да се изведат въпросите, по които тази практика е противоречива; да се изведат предложения за подобряване на законодателството в областта на административната отговорност на юридическите лица, с цел запазване на справедливостта и преодоляване на противоречията в съдебната практика.

Авторът посочва, че е използвал редица научни методи, сред които исторически, анализ и синтез, сравнително-правен анализ.

Първата глава на дисертационния труд е озаглавена „Юридическите лица и отговорността им в административното право: теоретични предизвикателства, сравнително-правен анализ и развитието ѝ в България“ (с. 6 - 102). В нея се разглеждат различни теории относно юридическото лице и гражданската, наказателна и административно-наказателна отговорност, като авторът се спира на различията в уредбата на корпоративната отговорност в различните правни системи. В главата е направен детайлен сравнително-правен анализ на нормативната уредба в редица страни. Разгледана е също така богатата съдебна практика на съдилища от различни страни. Това показва способността на автора да използва различни източници и да прави съответните изводи. Главата съдържа и исторически преглед на нормативната уредба на отговорността на юридическото лице в българското право.

Втората глава на дисертацията (с. 103 - 240) е озаглавена „Отговорността на юридическите лица за неизпълнение на задължения към държавата и общината по чл. 83 от ЗАНН“. Дисертантът възприема традиционното разбиране в българската теория и практика, че отговорността на юридическите лица е безвиновна, обективна. В тази насока са анализирани редица съдебни решения. Авторът формулира и предлага текстове, които счита, че ще подобрят правната уредба (с. 131). В главата са разгледани и субектите на отговорността по чл. 83 и следващите от Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН), като е подчертано, че това е широк кръг от субекти на частното и публичното право.

Считам, че анализът за неперсонифицираните дружества (с. 133-138) трябва да бъде допълнен с хипотезите, когато тези дружества се считат за

юридически лица по силата на законова фикция, какъвто е случаят при корпоративното подоходно облагане и в данъчно-осигурителния процес.

В главата е разгледано и производството по ЗАНН. Въпреки че дисертационният труд не разглежда само процесуални въпроси, аз бих отделила тази част, заедно със сходната част от третата глава, в самостоятелна глава на дисертационния труд, като бих изследвала различни процесуални въпроси - например, доколко е сполучливо решението това производство да завършва със същия акт – наказателно постановление, с какъвто завършва и производството, когато се наказва физическо лице-нарушител, който въпрос поставя и самият дисертант (с. 190). Обединяването на процесуалните въпроси е възможно, тъй като във фазата на съдебното производство субсидиарно се прилага Наказателно-процесуалния кодекс.

Третата глава на дисертацията е озаглавена „Отговорността на юридическите лица за престъпления“ (с. 241-310). Във връзка с направения анализ дисертантът прави редица предложения за подобряване на законодателството – например, изменение на текста на чл. 83а, ал. 1 от ЗАНН (с. 250).

Заклучението съдържа изводите, които са направени след изследване на поставените научни задачи.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам формулираните в автореферата научни и научно-приложни приноси, като аз бих открито следните :

1. Трудът е цялостно изследване на административнонаказателната отговорност на юридическите лица, като той съдържа анализ на законодателствата на редица страни и преглед на трудовете на редица чужди автори и чужда съдебна практика.
2. Направен е анализ на приложимостта на институтите на изключващите вината обстоятелства и изключващите обществената опасност обстоятелства спрямо административнонаказателната отговорност на юридическите лица по ЗАНН, както и на критериите за индивидуализация на имуществената санкция и установяване на „маловажен случай“ на неизпълнение на задължение към държавата или общините по смисъла на чл. 83 ЗАНН.

3. Формулирани са предложения de lege ferenda, насочени към усъвършенстването на законодателството.

4. Оценка на публикациите по дисертацията

По темата на дисертационния труд са представени следните научни публикации:

1. Rusev, P. The Administrative Liability under Art. 24, Par. 2 of the Administrative Violations and Sanctions Act // International Journal of Innovative Technologies in Social Science, (3(31), 2021.
2. Русев, П. Значението на вината за административната отговорност на юридическите лица // Норма, №5, 2021. Достъпно на: <https://www.norma.bg/bg/article/733/>
3. Русев, П. Административната отговорност на юридическите лица на държавните органи и общините. Реформата в административното наказване от 2020 г. Сборник доклади. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. 2021 г., с. 331-343.
4. Русев, П. Маловажните нарушения по закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН) и административнонаказателната отговорност на юридическите лица и едноличните търговци, Годишник: XXII юбилейна конференция за студентско научно творчество. Том XLIII, Бургаски свободен университет, 2021, с.125-134
5. Русев. П. Сравнителноправен анализ на административната отговорност на организациите по ЗАНН и Закона за административните наказания в Германия. // Международна политика, № 1, 2021, с. 89-103.
http://ip.swu.bg/mod/data/view.php?d=1&perpage=10&search=2021&sort=1&order=DESC&advanced=0&filter=1&advanced=1&f_1=2021&f_2=1&f_3=&f_4=&f_5=&f_6=

Статиите са публикувани в списания, които са популярни сред научната общност. Това позволява получените резултат от изследването да получат необходимата публичност.

5. Оценка на автореферата

Обемът на автореферата е 48 страници на български език. Авторефератът отразява правилно структурата и съдържанието на дисертационния труд. Авторефератът е разработен съобразно изискванията

за форма, които са установени от практиката и съдържа основните изводи, направени във връзка с проведеното изследване.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Критични бележки и препоръки са предоставени в съответните част на настоящата рецензия.

7. Заключение

Дисертационният труд „Административнонаказателна отговорност на юридическите лица“ с автор Пламен Цанков Русев съдържа научни и научно-приложни приноси. Не съм получила сигнали за плагиатство.

Разработката показва, че Пламен Цанков Русев притежава необходимите теоретични познания и професионални умения, като демонстрира възможности за самостоятелно научно изследване.

Поради това изразявам положителната си оценка за научното изследване въз основа на рецензирания дисертационен труд, автореферата и останалите публикации, както и поради постигнатите резултати и приноси.

Препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на Пламен Цанков Русев научната и образователна степен „доктор“ по научната специалност “Административно право и административен процес“, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, въз основа на защитена дисертация на тема „Административнонаказателна отговорност на юридическите лица“.

Август 2024 г.

Гр. София

Подпис:

PEER REVIEW

By Prof. Ganeta Minkova Minkova, PhD

SU 'ST. KLIMENT OHRIDSKI',

Scientific specialty: Administrative Law and Administrative Process

Regarding: Dissertation work for awarding the educational and scientific degree 'PhD' in the field of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences, in the professional field 3.6 Law, Administrative Law and Administrative Process at the South-West University "Neofit Rilski".

Reason for submitting the review: Member of the Scientific Jury for the defense of the dissertation work, appointed by Order № 1297/05.07.2024 of the Rector of the SWU.

Author of the Dissertation Work: *Plamen Tsankov Rusev*

Title of the Dissertation Work: *Administrative - Criminal Liability of Legal Persons*

1. PhD Candidate Information

Plamen Tsankov Rusev was born in 1992 in Popovo, Targovishte district. He completed his secondary education in 2011 in his hometown.

He completed his higher education in Law at the Faculty of Law of the University 'St. st. Cyril and Methodius', the town of Veliko Tarnovo. He graduated from the university with an excellent grade in 2016.

Since 2018 until the present moment the PhD candidate has been working as a legal advisor in Popovo Municipality.

The PhD candidate was trained in the doctoral program at the Department of Public Law of the Faculty of Law and History of the South University of Law in the scientific specialty "Administrative Law and Procedure" according to the Order No. 2824 of 17.12.2018 of the Rector of the South University of Law. He was granted the right to defence in 2021. The PhD student has fulfilled his individual plan and has submitted his dissertation, which was discussed in the

section of 'Public and Legal Sciences' where a positive evaluation was given and it was proposed to schedule a public defense.

2. General Characteristics of the Presented Dissertation Work

The full length of the dissertation work is 328 standard pages, including the content and a list of bibliography. The sources in the bibliographical reference list are 164 Bulgarian and foreign authors and 59 court decisions, which leads to the conclusion that the literature is sufficient in volume. Footnote citations are 362.

The dissertation has a structure containing of an introduction, three chapters and a conclusion. In practice, it is a well-established understanding that a dissertation should contain between three and five chapters. The presented dissertation meets these requirements and the chapters are well balanced in volume.

Regarding the topicality of the dissertation, it should be emphasized that when consulting the electronic catalogue of the National Library "St. St. Cyril and Methodius" no similar titles of scientific works were found. This shows that the administrative and criminal liability of legal entities has not been independently studied in Bulgarian theory and that the relevance of the dissertation work is indisputable.

In the introduction, the author formulates the object and objectives of the study, which are: to examine the accepted theoretical and legislative positions on the nature of legal persons and the essence of administrative liability; to examine the question of the legal nature of administrative liability of legal persons and organizations; to examine the historical development of the institute of administrative liability of legal persons under Bulgarian law; to study the regulation of the liability of legal entities for administrative offences and crimes in a comparative legal aspect; to analyze the current legislation regulating the substantive issues related to the administrative liability of legal persons, to analyze the jurisprudence related to the imposition of pecuniary sanctions on legal persons and to highlight the issues on which this jurisprudence is contradictory; to make proposals for improving the legislation in the field of administrative liability of legal persons in order to preserve fairness and overcome the contradictions in the jurisprudence.

The author points out that he has used a number of scientific methods,

including historical, analysis and synthesis, comparative legal analysis.

The first chapter of the dissertation is entitled "Legal entities and their liability in administrative law: theoretical challenges, comparative legal analysis and its development in Bulgaria" (c. 6 - 102). It discusses various theories concerning the legal person and civil, criminal and administrative liability, and the author addresses the differences in the regulation of corporate liability in different legal systems. The chapter provides a detailed comparative legal analysis of the legal framework in a number of countries. A substantial range of case law from courts in different countries is also examined. This demonstrates the author's ability to use a variety of sources and draw appropriate conclusions. The chapter also contains a historical overview of the legal framework of liability of the legal person in Bulgarian law.

The second chapter of the thesis (pp. 103-240) is entitled "The liability of legal entities for non-performance of obligations to the state and municipality under Article 83 of the Administrative Offences and Penalties Law". The dissertation adopts the traditional understanding in Bulgarian theory and practice that the liability of legal persons is blameless, objective. A number of court decisions have been analysed in this respect. The author formulates and proposes texts that he believes will improve the legal framework (p. 131). The chapter also discusses the subjects of liability under Article 83 et seq. of the Administrative Offences and Penalties Law (AOPL), emphasizing that this is a wide range of civil and public law subjects.

I believe that the analysis for unincorporated companies (pp. 133-138) should be supplemented with the hypotheses when these companies are considered legal entities by virtue of a legal fiction, as is the case in corporate income taxation and in the tax and insurance process.

The chapter also deals with the proceedings under the CPA. Although the dissertation does not deal only with procedural issues, I would separate this part, together with the similar part of the third chapter, into a separate chapter of the dissertation, and I would examine various procedural issues - for example, how far it is a good decision to end these proceedings with the same act - a criminal decree - as the proceedings end when an individual offender is punished, which is an issue raised by the dissertation itself (p. 190). Consolidation of the procedural issues is possible because the Code of Criminal Procedure applies subsidiarily in the trial phase.

The third chapter of the dissertation is entitled "The Liability of Legal Persons for Crimes" (pp. 241-310). In connection with the analysis, the dissertation makes a number of proposals for improving the legislation - for example, amending the text of Article 83a, para. 1 of the AOPL (p. 250).

The conclusion contains the conclusions that have been drawn after researching the set scientific tasks.

3. Evaluation of the Scientific and Applied Contributions of the Dissertation Work

I accept the scientific and applied contributions formulated in the synopsis, and I would highlight the following:

1. The work is a comprehensive study of the administrative criminal liability of legal entities, and it contains an analysis of the legislation of a number of countries and a review of the works of a number of foreign authors and foreign case law.
2. An analysis is made of the applicability of the institutes of the exclusionary circumstances of guilt and the exclusionary circumstances of public danger to the administrative criminal liability of legal persons under AOPL, as well as the criteria for individualization of the pecuniary sanction and establishment of a "minor case" of non-performance of an obligation to the state or municipalities within the meaning of Article 83 of AOPL.
3. De lege ferenda proposals aimed at the improvement of the legislation are formulated.

4. Evaluation of the Scientific Publications on the Dissertation Topic

The following scientific publications have been submitted on the topic of the dissertation:

1. Rusev, P. The Administrative Liability under Art. 24, Par. 2 of the Administrative Violations and Sanctions Act // International Journal of Innovative Technologies in Social Science, (3(31), 2021.
2. Rusev, P. The importance of guilt for the administrative liability of legal entities // Norma, №5, 2021. Available at: <https://www.norma.bg/bg/article/733/>
3. Rusev, P. Administrative liability of legal entities of state bodies and municipalities. The reform of administrative punishment from 2020.

- Proceedings. University Publishing House "Sv. Kliment Ohridski". 2021, pp. 331-343.
4. Rusev, P. Minor offences under the Administrative Offences and Penalties Law (AOPL) and administrative and criminal liability of legal entities and sole traders, Yearbook: XXII jubilee conference on student scientific creativity. Volume XLIII, Burgas Free University, 2021, pp.125-134.
 5. Rusev. P. A comparative legal analysis of the administrative liability of organizations under the Criminal Code and the Administrative Penalties Act in Germany. // International Politics, № 1, 2021, pp. 89-103.
http://ip.swu.bg/mod/data/view.php?d=1&perpage=10&search=2021&sort=1&order=DESC&advanced=0&filter=1&advanced=1&f_1=2021&f_2=1&f_3=&f_4=&f_5=&f_6=

The articles are published in reviews that are well known among the scientific community. This enables the results obtained from the research to receive the necessary publicity.

5. Evaluation of the Synopsis

The total volume of the synopsis is 48 pages in Bulgarian. It correctly reflects the structure and content of the thesis. The synopsis is developed in accordance with the requirements established by practice for its layout and contains the main results of the research.

6. Critical Notes, Recommendations and Questions

Critical comments and recommendations are provided in the relevant parts of this review.

7. Conclusion

The dissertation work “Administrative Criminal Liability of Legal Persons” authored by Plamen Tsankov Rusev contains scientific and applied results. I received no reports of plagiarism.

The dissertation work shows that Plamen Tsankov Rusev possesses the necessary theoretical knowledge and professional skills, demonstrating the qualities to independently conduct scientific research.

Because of the this, I express my positive evaluation for the conducted research on the basis of the above reviewed dissertation work, synopsis and other publications, as well as because of the achieved results and contributions.

I recommend that the esteemed members of the Scientific Jury award the educational and scientific degree of “doctor” in scientific program ‘Administrative Law and Administrative Process’, in the field of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences, in the professional field 3.6 Law professional direction 3.6 Law, to Plamen Tsankov Rusev based on a thesis on " Administrative Criminal Liability of Legal Persons".

August 2024
Sofia

Signed: